

Γκαζμέντ Καπλάνι, Αποκλειστική συνέντευξη στον Μπάμπη Ιμβρίδη

Γκαζμέντ Καπλάνι, Αποκλειστική συνέντευξη στον Μπάμπη Ιμβρίδη

Παρασκευή, 13 Απριλίου 2012, (απόσπασμα)

Πιστεύω πως με τόσα συνεχή ταξίδια τα τελευταία χρόνια, μάλλον έχεις απομυθοποιήσει τις διαδικασίες των συνόρων. Αποτελεί παρελθόν πλέον το «σύνδρομο των συνόρων»;

Το σύνδρομο των συνόρων δεν θα αποτελεί ποτέ παρελθόν για μένα. Πέρασα είκοσι τέσσερα χρόνια της ζωής μου περικυκλωμένος από τα τερατώδη σύνορα του ολοκληρωτισμού. Αυτά τα κουβαλώ πάντα μαζί μου. Είμαι τυχερός επίσης που είδα την κατάρρευσή τους. Εγώ ανήκω σε μια γενιά που την εφηβεία μας την περάσαμε μιλώντας συνέχεια για δυο πράγματα: για κορίτσια και σύνορα. Μιλούσαμε και για τα δυο σχεδόν ταυτόχρονα. Τα σύνορα του ολοκληρωτισμού έχουν αφήσει πάνω μου ένα στίγμα ανεξίτηλο αλλά ταυτόχρονα εξαιρετικά δημιουργικό. Σε ένα μεγάλο μέρος είμαι αυτός που είμαι γιατί μεγάλωσα, συγκρότησα τις φαντασιώσεις μου, ένα σημαντικό μέρος της ταυτότητάς μου, ακόμα και τα διαβάσματά μου, έχοντας καθημερινά μπροστά μου τα σύνορα αυτά. Δεν πρόκειται απλά για τα φυσικά κλειστά σύνορα. Αλλά για τα καθημερινά σύνορα του ολοκληρωτισμού. Εκείνα του φόβου, της απόλυτης υποταγής προς την Εξουσία, της καθημερινής παράνοιας, της ξενοφοβίας. Σε κάθε σου βήμα έπρεπε να τα αντιμετωπίσεις. Ήταν σαν ένα τέρας αόρατο και ταυτόχρονα πανταχού παρόν, που μπορούσε να ξεπροβάλει ξαφνικά μπροστά σου και να σε καταβροχθίσει, ανά πάσα στιγμή και οπότε ήθελε... Μετά τα σύνορα του ολοκληρωτισμού ήρθαν τα σύνορα της μετανάστευσης. Είναι σύνορα που τα επέλεξε ο ίδιος, δεν μου τα επέβαλε κανείς. Αλλά όπως και να το κάνουμε είναι και αυτά σύνορα, πονηρά, με πολλές παγίδες. Προπαντός σου προσδίδουν την ταυτότητα του ξένου. Εκεί ένιωθα ξένος λόγω της ιδεολογίας μου, εδώ νιώθω ξένος λόγω της καταγωγής μου. Είμαι μετανάστης της πρώτης γενιάς. Ό,τι και να κάνω θα είμαι ένας

ξένος, για φίλους και εχθρούς. Με αυτό το χαρτί πρέπει να παίξω σε μια σκληρή παρτίδα που δεν με προσκάλεσε κανείς. Μετανάστευση σημαίνει ότι αποφασίζεις να ξεκινάς τη ζωή του από το μηδέν, όντας ταυτόχρονα σε θέση απόλυτης αδυναμίας. Έπρεπε να μάθω τα πάντα από την αρχή. Μια νέα γλώσσα, νέα ονόματα, νέα ονόματα δρόμων, νέες νοοτροπίες. Και αυτό δεν αρκεί. Πρέπει να δώσεις μάχες για το αυτονόητο. Το όνομά σου, π.χ., ξενίζει, «προκαλεί» ή φοβίζει. Και όταν είσαι και μέλος της ομάδας που γίνεται αποδιοπομπαίος τράγος –όπως ήταν οι Αλβανοί μετανάστες τουλάχιστον μέχρι το 1997– πρέπει να δώσεις καθημερινά μάχη να μην σε ισοπεδώσουν τα κόμπλεξ. Να μην σε βάλει από κάτω η έχθρα, η άρνηση, η μιζέρια ο μεγάλος πειρασμός να βάλεις τον εαυτό σου στη θέση του αιώνιου θύματος. Είναι ένα ταξίδι στο χείλος του γκρεμού. Ένα ταξίδι που για μένα στάθηκε δημιουργικό.[...]

«Πρέπει να τα καταφέρω», γράφεις πως είναι ο «όρκος» του μετανάστη. Εσύ τα κατάφερες και μάλιστα πολύ καλά. Ποια αίσθηση ζωής σου δίνει αυτό;

Θεωρώ πως το πιο πολύτιμο κατόρθωμά μου είναι πως κατάφερα να κρατήσω την αξιοπρέπειά μου. Μόνο όσοι κάποια στιγμή της ζωής τους έχουν χάσει τα πάντα καταλαβαίνουν τι σημαίνει αυτό. Το δεύτερο κατόρθωμα είναι ότι μέχρι τώρα τουλάχιστον εξασφαλίζω το προς το ζην με αυτό που μου αρέσει: το γράψιμο. Και μάλιστα σε μια γλώσσα που δεν είναι η μητρική μου. Το τρίτο είναι μάθημα: όσο πιο πολύ «ανεβαίνεις» τόσο πιο πολλά σου αποκαλύπτονται. Σε κάποια φάση έπρεπε να αντιμετωπίσω και την έχθρα των «αντιρατσιστών». Δεν ήμουν ο μετανάστης που αυτοί είχαν στο μυαλό τους. Ξέφυγα πολύ. Οι «αντιρατσιστές» αγαπούν τους μετανάστες, αρκεί να παραμένουν άλλοθι για τον «αντιρατσισμό» τους. Κάποια στιγμή θα γράψω και για αυτό, είναι πολύ ενδιαφέρον θέμα. Από εκεί και πέρα δεν νομίζω πως έχω καταφέρει κάτι το εξαιρετικό. Μπορώ όμως να πω πως τώρα είμαι σε θέση να καταφέρω πράγματα. Τώρα ξεκινάω και το μέλλον θα δείξει...

Στο βιβλίο σου αναφέρεις επίσης πως τρία πολύτιμα πράγματα υπάρχουν για ένα μετανάστη: δουλειά, έρωτας, άδεια παραμονής. Έχουν κατακτήσει οι μετανάστες στην Ελλάδα τα παραπάνω; Ποιο νομίζεις πως κατακτιέται δυσκολότερα;

Στη μετανάστευση ο χρόνος είναι ο καλύτερος γιατρός. Η Ελλάδα μέσα σε 18 χρόνια άλλαξε πολύ. Οι μετανάστες δεν είναι πια μια προσωρινή παρουσία. Όλο και πιο πολύ οι Έλληνες κατάλαβαν ότι και με τους μετανάστες που ήρθαν στην Ελλάδα θα συμβεί αυτό που έγινε με τους περισσότερους Έλληνες που κάποτε μετανάστευσαν αλλού: ήρθαν εδώ και θα μείνουν. Όσο πιο γρήγορα το καταλάβει αυτό η Ελληνική Πολιτεία, τόσο το καλύτερο για την ελληνική κοινωνία και για τους μετανάστες. Γιατί πλέον η μοίρα των μεταναστών είναι άρρηκτα δεμένη με εκείνη της ελληνικής κοινωνίας. Είναι μέρος αυτής της κοινωνίας πλέον οι μετανάστες. Αντί να σκεφτούμε το μέλλον εμείς δεν έχουμε λύσει ακόμα το πρόβλημα των «χαρτιών». Πολλές φορές, ακόμα και άνθρωποι πολύ κοντινοί σε μένα δυσκολεύονται να καταλάβουν τι σημαίνει ο όρος «χαρτιά» για έναν μετανάστη. Σημαίνει τα πάντα. [...]

Τι έχει φταίξει και οι περισσότεροι Αλβανοί στην Ελλάδα είναι μισέλληνες;

Δεν ξέρω από πού το βγάλατε αυτό το συμπέρασμα. Προσωπικά έχω δει και βλέπω Αλβανούς μαθητές να επιμένουν να σηκώσουν με πάθος την ελληνική σημαία, ενώ τους γιουχάρουν ή τους φωνάζουν «Δεν θα γίνεις Έλληνας ποτέ, Αλβανέ». Έχω δει πάρα πολλούς Αλβανούς να πανηγυρίζουν για την κατάκτηση του Euro από την Ελλάδα και να ακούν το ίδιο σύνθημα. Και όταν κάποιοι Αλβανοί θέλησαν να πανηγυρίσουν, για να βγάλουνε τη συσσωρευμένη μνησικακία τους, τον καταπιεσμένο εαυτό τους για τη νίκη της εθνικής Αλβανίας ενάντια στην Ελλάδα, τους πλάκωσαν στο ξύλο. Όταν σηκώνουν την ελληνική σημαία, τους βρίζουν. Όταν πανηγυρίσουν με την αλβανική, τους δέρνουν. Πρέπει να αποφασίσουμε τι θέλουμε, ποια σημαία θέλουμε να σηκώσουν. Μακάρι να σηκώσουν και τις δυο.[...]

Βλέπω ένα αύριο όχι παραδεισένιο, δεν είμαι αφελής, αλλά ανθρώπινο και δημιουργικό. Είναι βαθιά μου πεποίθηση. Ίσως γιατί νιώθω ότι ανήκω σε δυο πατρίδες, την Ελλάδα και την Αλβανία, και εύχομαι ολόψυχα το καλύτερο και για τις δυο. Το ξέρω ότι θα υπάρξουν πάντα μνησικάκοι, λαθρέμποροι του μίσους, επαγγελματίες πατριώτες, πότε πιο πολύ στην Ελλάδα, πότε πιο πολύ στην Αλβανία. Αλλά έχει δημιουργηθεί μια τέτοια δυναμική που όλο και πιο πολύ οι τύποι αυτοί θα φαντάζουν φολκλόρ. Από εκεί και πέρα, νομίζω, ότι όσο πιο πολύ αναπτυχθούν η

Ελλάδα και η Αλβανία, ειδικά η Αλβανία, τόσο πιο πολύ θα περιθωριοποιηθούν τα κόμπλεξ και τα στερεότυπα του παρελθόντος...[...]

Η συνέντευξη πρωτοδημοσιεύτηκε στο περιοδικό 'Ζενίθ'

<https://zenithmag.wordpress.com/2012/04/07/%CE%B3%CE%BA%CE%B1%CE%B6%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%84-%CE%BA%CE%B1%CF%80%CE%BB%CE%AC%CE%BD%CE%B9-gasmet-kaplani/>

Ασκήσεις

1. Πώς θα χαρακτηρίζατε τη γλώσσα που χρησιμοποιεί ο Γκαζμέντ Καπλάνι, με δεδομένο ότι η ελληνική δεν είναι η μητρική του γλώσσα;
2. *πορώδη σύνορα, λαθρέμποροι του μίσους*: Τι σημαίνουν οι μεταφορικές εκφράσεις στον λόγο του Καπλάνι;
3. Με ποιες σημασίες χρησιμοποιεί τη λέξη «σύνορα»;
4. *Θεωρώ πως το πιο πολύτιμο κατόρθωμά μου είναι πως κατάφερα να κρατήσω την αξιοπρέπειά μου*: Να αναφέρετε ορισμένους λόγους που δικαιολογούν την φράση αυτή.
5. Διαβάστε το [απόσπασμα](#) σχετικά με την ανθρώπινη αξιοπρέπεια από το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και τα Θεμελιώδη Δικαιώματα και εργαστείτε σε ομάδες. Κάθε ομάδα να ερευνήσει έναν τομέα στον οποίο ενδέχεται να παραβιάζεται το θεμελιώδες δικαίωμα της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και να παρουσιάσει τα συμπεράσματά της στην ολομέλεια με την υποστήριξη του κατάλληλου λογισμικού. Για παράδειγμα να ερευνήσει τις παραβιάσεις αλλά και τους κανόνες που πρέπει να τηρούνται στο πλαίσιο της ιατρικής και της βιολογίας.
6. Να προσδιορίσετε, ο καθένας ξεχωριστά, το περιεχόμενο της έννοιας *αξιοπρέπεια* αναφέροντας και συγκεκριμένα παραδείγματα αξιοπρεπούς συμπεριφοράς στην καθημερινή ζωή. Καταθέστε την άποψή σας στην ολομέλεια και συζητήστε. Μπορείτε να καταλήξετε σε έναν κοινό ορισμό της έννοιας;
7. Με βάση τη συζήτηση που προηγήθηκε, φανταστείτε και γράψτε έναν υποθετικό διάλογο ανάμεσα σε δύο πρόσωπα που αντιλαμβάνονται με διαφορετικό τρόπο την έννοια της αξιοπρέπειας.
8. Με ερέθισμα το ποίημα [Όσο μπορείς](#) του Καβάφη, γράψτε ελεύθερα τις σκέψεις σας σε ένα κείμενο με ημερολογιακή μορφή.
9. Διαβάστε το κείμενο: [Ηπείρου και Πατησίων](#):
 - Εντοπίζετε κοινά σημεία ανάμεσα στους δύο μετανάστες, π.χ. στον τρόπο εισόδου στην Ελλάδα, στις σπουδές;
 - Σκεφτείτε κάποιους λόγους για τους οποίους ο ένας πέτυχε, ενώ ο άλλος δεν βρήκε τα πράγματα όπως τα περίμενε.

 ΟΡΙΣΜΟΣ